

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСПІЛКИ
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Вищого навчального закладу
Укоопспілки «Полтавський
університет економіки і торгівлі»
18 квітня 2019 року № 88-Н
Форма № П-2.03

Кафедра правознавства

**ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«ЮРИДИЧНА ДЕОНТОЛОГІЯ»**

з підготовки здобувачів
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Галузь знань	08 Право
--------------	----------

Спеціальність	081 Право
---------------	-----------

Освітньо-професійна програма	Право
------------------------------	-------

Полтава 2022 рік

Розробник/укладач програми:

Яна Волошина – к. ю. н., доцент кафедри правознавства
ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Рецензенти програми:

Станіслав Гусарев – д. ю. н., професор, заслужений юрист України,
перший проректор Національної академії внутрішніх справ

Наталія Пархоменко – д. ю. н., професор, член-кореспондент
НАПрН України, вчений секретар Інституту держави і права
ім. В. М. Корецького НАН України

Програма навчальної дисципліни «Юридична деонтологія»
обговорена і схвалена на засіданні кафедри правознавства,
протокол засідання кафедри від 29 серпня 2022 р. № 1.

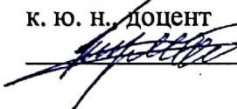
Завідувач (начальник) кафедри правознавства
д. ю. н., професор

 Галина ЛАВРИК

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньо-професійної програми «Право»
Першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Зі спеціальності 081 «Право»

к. ю. н., доцент

 Олег КУЛЬЧІЙ

Анотація навчальної дисципліни

Сьогодні ринок праці юристів гостро потребує професіоналів та кваліфікованих фахівців з досвідом роботи, які відповідають підвищеним вимогам сучасності щодо рівня життя та якості послуг, у тому числі юридичних. Сучасна реальність вимагає від юриста ґрунтовного знання матеріально-процесуального права, здатності приймати вмотивовані рішення та нести відповідальність за них, вміння оцінювати факти професійної діяльності як з правової, так і з морально-етичної позиції. Бути юристом – це повага і велика відповідальність, оскільки його покликання – служити народу через якісне надання юридичних послуг і захист його прав, свобод та інтересів. Професія юриста вимагає від особи значних фундаментальних і спеціальних знань, високого рівня правової культури та культури поведінки, бездоганного володіння мовою судочинства. Саме юридична деонтологія надасть можливість студентам побачити більш повну й реальну картину майбутньої професії, сформувати уявлення про її соціальну значущість і важливість, особливо в правовій державі.

Юридична деонтологія є навчальною дисципліною, яка характеризує юриспруденцію крізь призму юридичної професії, розглядає сутність та особливості юридичної діяльності, визначає систему деонтологічних вимог до різних її видів і напрямів, окреслює основні нормативи професійної культури та етики юриста. Окрім цього, юридична деонтологія формує у студентів більш повне і системне уявлення про професію юриста та його основні якості як професіонала, компетентності представників різних юридичних професій (адвоката, нотаріуса, судді, прокурора, юрисконсульта тощо).

Юридична деонтологія впливає на процес формування професійної свідомості та культури майбутніх юристів, а також ціннісних установок, на яких ґрунтується їх професійна діяльність.

Юридична деонтологія є галуззю наукових знань про сутність і соціальне призначення правничої професії та юридичної діяльності (практичної, наукової, освітньої). Це юридична наука, яка вивчає різні аспекти професійної юридичної діяльності та умови її ефективності.

Предметом навчальної дисципліни «Юридична деонтологія» є юридична теорія, юридична практика, професійна етика та моральна культура юриста, тобто система знань про кваліфікаційні вимоги до працівників юридичної сфери (рівень освітньої підготовки та

кваліфікації, фах, необхідний стаж роботи за фахом, інші вимоги); вимоги до спеціальних знань, умінь і навичок (вміти працювати на комп'ютері, вільно володіти іноземною мовою тощо); систему формувань їх професійних і особистих якостей.

Метою викладання навчальної дисципліни «Юридична деонтологія» є ознайомлення студентів – майбутніх юристів з вимогами, що висувуються до представників юридичної професії, основними формами й видами юридичної діяльності; формування ціннісних орієнтирів і принципів, на яких ґрунтується професійна діяльність юриста; сприяння становленню сучасного висококваліфікованого фахівця-юриста; виявлення особливостей та призначення правничої діяльності в сучасному світі; орієнтування студентів на мінімальні деонтологічні вимоги, дотримання яких є необхідним у професійній діяльності юриста.

Зміст навчальної дисципліни розкривається у таких темах: Юридична деонтологія як наука і навчальна дисципліна. Загальна характеристика юридичної діяльності. Юридична освітня діяльність та підготовка юриста. Юридична наукова діяльність: загальна характеристика. Юридична практична діяльність і професія юриста: сутність, зміст, призначення. Професійна культура юриста: поняття, зміст та види. Професійно-правова відповідальність юриста. Адвокатська діяльність: загальна характеристика. Професійна діяльність нотаріуса. Загальна характеристика суддівської діяльності. Поняття, структура та зміст професійної діяльності юрисконсульта. Прокурорська діяльність у системі юридичної діяльності. Правоохоронна діяльність як окремий вид юридичної діяльності.

Abstract of the discipline

Today, the labor market of lawyers is in dire need of professionals and qualified specialists with experience who meet the increased demands of modernity in terms of living standards and quality of services, including the legal ones. Modern reality requires from a lawyer a thorough knowledge of substantive law, the ability to make motivated decisions and be responsible for them, the ability to assess the facts of professional activity from both a legal and moral-ethical points of view. Being a lawyer is a respect and a great responsibility, because his vocation is to serve the people through the quality of legal services and protection of their rights, freedoms and interests. The legal profession requires a person to possess significant fundamental and special knowledge, a high level of legal culture and

culture of conduct, impeccable command of the language of justice. It is legal deontology that will give students the opportunity to see a more complete and realistic picture of the future profession, to form an idea of its social significance and importance, especially in a state governed by the rule of law.

Legal deontology is a discipline that characterizes jurisprudence through the prism of the legal profession, considers the essence and features of legal activity, determines the system of deontological requirements to its various types and directions, outlines the basic standards of professional culture and ethics of a lawyer. In addition, legal deontology forms in a student a more complete and systematic idea of the legal profession and his main qualities as a professional, the competence of representatives of various legal professions (attorney, notary, judge, prosecutor, legal adviser, etc.).

Legal deontology influences the process of formation of professional consciousness and culture of future lawyers, as well as the values on which their professional activity is based.

Legal deontology is a branch of scientific knowledge about the essence and social purpose of the legal profession and legal activity (practical, scientific, educational). It is a legal science that studies various aspects of professional legal activity and the conditions of its effectiveness.

The subject of the discipline “Legal Deontology” is legal theory, legal practice, professional ethics and moral culture of a lawyer, i.e. a system of knowledge about the qualification requirements for legal professionals (level of education and qualifications, specialty, required professional work experience, other requirements); requirements for special knowledge, skills and abilities (being able to work on a computer, being fluent in a foreign language, etc.); the system of formation of their professional and personal qualities.

The purpose of teaching the discipline “Legal Deontology” is to acquaint students-lawyers-to-be with the requirements set to the representatives of the legal profession, the main forms and types of legal activity; formation of values and principles on which the professional activity of a lawyer is based; promoting the formation of a modern highly qualified lawyer; identification of features and purpose of legal activity in the modern world; orientation of students to the minimum deontological requirements, compliance with which is necessary in the professional activity of a lawyer.

The content of the discipline is revealed in the following topics: Legal deontology as a science and academic discipline. General characteristics of legal activity. Legal educational activity and lawyer training. Legal

research: general characteristics. Legal practice and profession of a lawyer: essence, content, purpose. Professional culture of a lawyer: concepts, content and types. Professional and legal responsibility of a lawyer. Advocacy: general characteristics. Professional activity of a notary. General characteristics of judicial activity. The concept, structure and content of the professional activity of a legal adviser. Prosecutorial activity in the system of legal activity. Law enforcement activity as a separate type of legal activity.

Anotace vědecké disciplíny

Dnešní trh práce právníků akutně potřebuje profesionály a kvalifikované odborníky s praxí, kteří splňují zvýšené požadavky moderní doby na životní úroveň a kvalitu služeb, včetně právních. Současná realita vyžaduje, aby právník měl důkladnou znalost hmotné procesního práva, schopnost činit odůvodněná rozhodnutí a nést za ně odpovědnost, schopnost posoudit skutečnosti odborné činnosti z právního i morálního a etického hlediska. Být právníkem je úcta a velká odpovědnost, protože jeho posláním je sloužit lidu prostřednictvím kvalitního poskytování právních služeb a ochrany jeho práv, svobod a zájmů. Profese právníka vyžaduje od osoby značné základní a speciální znalosti, vysokou úroveň právní kultury a kultury chování, bezvadnou znalost jazyka soudnictví. Je to právní deontologie, která studentům poskytne příležitost vidět úplnější a reálnější obraz o budoucí profesi, vytvořit si představu o jejím společenském významu a významu, zejména v právním státě.

Právní deontologie je akademická disciplína, která charakterizuje jurisprudence prizmatem právnícké profese, zkoumá podstatu a rysy právní činnosti, definuje systém deontologických požadavků na její různé typy a směry, vymezuje základní standardy profesionální kultury a etiky právníka. Kromě toho právní deontologie vytváří studentům komplexnější a systémovější pohled na povolání advokáta a jeho základní vlastnosti jako profesionála, kompetence zástupců různých právníckých profesí (advokát, notář, soudce, státní zástupce, právní poradce atd.).

Právní deontologie ovlivňuje proces formování profesního vědomí a kultury budoucích právníků, jakož i hodnotových postojů, na nichž je založena jejich profesní činnost.

Právní deontologie je obor vědeckých poznatků o podstatě a společenském účelu právnícké profese a právní činnosti (praktické, vědecké, vzdělávací). Je to právní věda, která zkoumá různé aspekty odborné právní činnosti a podmínky její účinnosti.

Předmětem studijního oboru „Právní deontologie“ je právní teorie, právní praxe, profesní etika a morální kultura právníka, tj. znalostní systém o kvalifikačních požadavcích na pracovníky právníkové sféry (úroveň vzdělání a kvalifikace, obor, požadovaná praxe v oboru, další požadavky); požadavky na speciální znalosti, dovednosti a dovednosti (umět pracovat na počítači, plynule ovládat cizí jazyk atd.); systém tvorby jejich odborných znalostí a dovedností.

Cílem výuky učebního oboru „Právní deontologie“ je seznámit studenty – budoucí právníky s požadavky kladenými na představitele právníkové profese, se základními formami a druhy právní činnosti; vytvořit hodnotové reference a principy, na nichž je založena odborná činnost advokáta; přispět ke vzniku moderního vysoce kvalifikovaného právního odborníka; identifikovat zvláštnosti a účel právní činnosti v moderním světě; zaměřit se na minimální deontologické požadavky, jejichž dodržování je nezbytné v odborné činnosti právníka.

Obsah studijní disciplíny se odhaluje v těchto tématech: Právní deontologie jako věda a akademická disciplína. Obecné charakteristiky právní činnosti. Právní výchovná činnost a příprava právníka. Právní vědecká činnost: obecná charakteristika. Právní praktická činnost a povolání právníka: podstata, obsah, účel. Profesní kultura právníka: koncept, obsah a typy. Profesně-právní odpovědnost právníka. Advokátní činnost: obecná charakteristika. Profesní činnost notáře. Obecné charakteristiky soudcovské činnosti. Koncepce, struktura a obsah odborné činnosti právního poradce. Prokurátorská činnost v systému právní činnosti. Právní činnost jako samostatný druh právní činnosti.

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Юридична деонтологія» укладена відповідно до освітньо-професійної програми Право, розробленої на підставі стандарту вищої освіти зі спеціальності 081 Право галузі знань 08 Право для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, затвердженого та введеного в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 20 липня 2022 року № 644.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Юридична деонтологія» є юридична теорія, юридична практика, професійна етика та моральна культура юриста, тобто система знань про кваліфікаційні вимоги до працівників юридичної сфери (рівень освітньої підготовки та кваліфікації, фах, необхідний стаж роботи за фахом, інші вимоги); вимоги до спеціальних знань, умінь і навичок (вміти працювати на комп'ютері, вільно володіти іноземною мовою тощо); систему формувань їх професійних і особистих якостей.

Метою викладання навчальної дисципліни «Юридична деонтологія» є ознайомлення студентів – майбутніх юристів з вимогами, що висувуються до представників юридичної професії, основними формами й видами юридичної діяльності; формування ціннісних орієнтирів і принципів, на яких ґрунтується професійна діяльність юриста; сприяння становленню сучасного висококваліфікованого фахівця-юриста; виявлення особливостей та призначення правничої діяльності в сучасному світі; орієнтування студентів на мінімальні деонтологічні вимоги, дотримання яких є необхідним у професійній діяльності юриста.

Завданнями навчальної дисципліни є: розкриття значення професійного обов'язку правника, відповідальності в юридичній діяльності; визначення ролі та соціального призначення юридичної діяльності; формування у майбутніх юристів точного і повного уявлення про реальний зміст обраної професії; засвоєння здобувачами вищої освіти системи знань щодо морального обліку юриста, його професійної культури, правової свідомості; підвищення авторитету юридичної професії.

Програмні компетентності відповідно до освітньо-професійної програми:

загальні:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (ЗК 1);
- знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності (ЗК 3);

- здатність працювати в команді (ЗК 9);
- здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів) (ЗК 10);

спеціальні, фахові, предметні:

- здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві (СК 1);
- здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції (СК 12);
- здатність до критичного та системного аналізу правових явищ (СК 13).

Програмні результати навчання відповідно до освітньо-професійної програми. В результаті освоєння дисципліни студент повинен:

- проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел (ПРН 3);
- давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю (ПРН 5);
- оцінювати недоліки і переваги певних правових аргументів, аналізуючи відому проблему (ПРН 6);
- самостійно визначати ті обставини, у з’ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій (ПРН 9);
- доносити до респондента з певної правової проблематики доступно і зрозуміло (ПРН 12);
- працювати в команді, забезпечуючи виконання завдань команди (ПРН 17);
- пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів (ПРН 19).

Навчальна дисципліна є **обов’язковою** у відповідності до навчального плану.

Форма підсумкового контролю знань – **залік**.

ПРОГРАМНИЙ ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль 1.

Загальні положення юридичної деонтології та професійної діяльності юриста

Тема 1. Юридична деонтологія як наука і навчальна дисципліна

Історичні передумови виникнення юридичної деонтології. Становлення та розвиток юридичної деонтології. Основні етапи розвитку юридичної деонтології.

Поняття та загальна характеристика юридичної деонтології як науки. Співвідношення юридичної деонтології з юридичними та іншими суспільними науками. Юридична деонтологія як навчальна дисципліна. Структура навчального курсу «Юридична деонтологія».

Предмет та завдання юридичної деонтології. Методологія юридичної деонтології та її основні принципи. Власні принципи юридичної деонтології: нормативність, самостійність, індивідуальність, неповторність, нестандартність, миттєвість, непередбачуваність, своєчасність, практичність, конкретність.

Основний зміст юридичної деонтології. Функції юридичної деонтології як основні напрямки її теоретико-практичного призначення. Роль юридичної деонтології в системі гуманітарних наук. Взаємозв'язок юридичної деонтології та професійної етики.

Тема 2. Загальна характеристика юридичної діяльності

Поняття соціальної діяльності. Юридична діяльність як вид соціальної діяльності. Співвідношення правової та юридичної діяльності. Юридична діяльність як різновид правової діяльності.

Поняття, сутність та зміст юридичної діяльності. Ознаки юридичної діяльності. Структура юридичної діяльності: суб'єкти, об'єкти, учасники, юридичні дії, операції, засоби їх здійснення, прийняті рішення та результати дій. Мета юридичної діяльності як елемент цілеспрямованої діяльності. Система юридичної діяльності: зміст і форма. Форми здійснення юридичної діяльності як складова її системи.

Функції юридичної діяльності як основні напрями впливу. Роль юридичної діяльності у процесі становлення правової держави.

Юридична діяльність та професійна діяльність юриста. Продуктивність роботи юриста та контроль робочого часу. Ефективне

використання та планування робочого часу юриста. Тайм-менеджмент як основа успіху та ефективності у професійній діяльності юриста.

Професійна деформація в юридичній професії. Причини професійної деформації працівників юридичної сфери. Засоби та шляхи попередження професійної деформації юриста. Емоційне вигорання у юристів: поняття, причини та запобігання. Синдром емоційного вигорання. Особливості професійної діяльності юриста, які сприяють професійному вигоранню.

Тема 3. Юридична освітня діяльність та підготовка юриста

Сутність і зміст поняття «освіта». Мета та завдання освіти в Україні. Освіта як результат навчання та виховання. Види та рівні освіти.

Право громадян на вищу освіту. Вища освіта як соціальний інститут. Система вищої освіти в Україні, загальні засади її побудови. Державна політика у сфері вищої освіти: принципи та основні напрями. Форми навчання та організація освітнього процесу в закладах вищої освіти.

Поняття, види та форми юридичної освіти. Основні характеристики системи і структури юридичної освіти. Система юридичної освіти в Україні, загальна характеристика. Види закладів вищої освіти за юридичним спрямуванням.

Юридична освіта: її роль і значення у формуванні майбутнього юриста як професіонала. Юридична освіта та юридична професія: взаємозв'язок, співвідношення понять.

Сучасна юридична освіта як вимога часу. Доступ до юридичної освіти в Україні. Реформування вищої юридичної освіти в Україні. Загальна характеристика концепції розвитку юридичної освіти. Проблеми та перспективи розвитку сучасної вищої юридичної освіти.

Тема 4. Юридична наукова діяльність: загальна характеристика

Поняття та основні риси юридичної науки. Функції юридичної науки як основні напрями її впливу на соціальні явища. Об'єкти та предмет юридичної науки. Поняття та призначення методології юридичної науки. Соціальне призначення, місце та роль юридичної науки в суспільстві та правовій системі.

Система юридичної науки: поняття та структура. Блоки юридичних наук: історико-теоретичні, галузеві, спеціалізовані, спеціально-юридичні (прикладні) науки. Юридична наука, правознавство,

юриспруденція. Юриспруденція як система юридичних наук і науковий орієнтир.

Поняття та сутність юридичної практики. Взаємозв'язок юридичної науки та юридичної практики. Юридична практика як рушійна сила юридичної науки.

Актуальні питання сучасного розвитку юридичної науки в Україні. Сучасні проблеми юридичної науки. Соціальне призначення, місце та роль юридичної науки в житті сучасного суспільства.

Тема 5. Юридична практична діяльність і професія юриста: сутність, зміст, призначення

Юридична практична діяльність: поняття та загальна характеристика. Діяльний підхід як основа методології пізнання юридичної практичної діяльності. Основні ознаки юридичної практичної діяльності як унікальні риси, що виокремлюють її серед інших видів юридичної діяльності. Мета та основні завдання юридичної практичної діяльності. Соціальні та спеціально-правові функції юридичної практичної діяльності, їх сутність. Соціальне призначення юридичної практичної діяльності, її місце і роль у правовій системі.

Структура юридичної практичної діяльності: суб'єкти, учасники, об'єкти, юридичні дії та операції, способи та засоби їх здійснення, мета і результат. Особливості набуття права на здійснення юридичної практичної діяльності. Координація та взаємодія в юридичній практичній діяльності.

Загальна характеристика основних дій юридичної практичної діяльності. Ведення юридичної справи як одна із основних професійних дій юриста-практика. Тлумачення правових текстів – один із напрямів юридичної практичної діяльності; його поняття, функції, цілі. Консультування з правових питань: поняття, зміст, алгоритм проведення. Представництво інтересів: поняття, види, суб'єкти.

Принципи юридичної практичної діяльності як основні її засади та вихідні положення. Гарантії юридичної практичної діяльності: правові, внутрішні, стимулюючі, загальні тощо. Незалежність юридичної практичної діяльності.

Виникнення та розвиток юридичної професії: історичні аспекти. Історія становлення юридичної професії за часів античності. Юристи в Давньому Римі. Зародження юриспруденції як науки. Загальна характеристика юридичної професії. Професія «юрист»: поняття та

загальні ознаки. Вимоги, які ставлять до юриста: особистісні та кваліфікаційні. Зміст професійної діяльності юриста. Повноваження, функції та обов'язки юриста. Особливості та специфіка юридичної професії. Унікальність професії юриста.

Соціальне призначення юридичної професії. Роль професії юриста в сучасному суспільстві. Престиж юридичної професії в Україні. Професія юриста: плюси та мінуси.

Тема 6. Професійна культура юриста: поняття, зміст та види

З'ясування сутності понять «культура», «професійна культура», «правова культура». Поняття професійної культури, її зміст та види. Професійна культура особистості та її складові. Професійна культура в аспекті підготовки фахівців.

Поняття і структура професійної культури юриста. Основні складові професійної культури юриста: правова, політична, моральна, релігійна, психологічна, етична, економічна, екологічна, естетична.

Правова культура юриста як головний елемент професійної культури. Поняття, структура та загальна характеристика правової культури юриста. Правова культура юриста як основа його професіоналізму. Зміст правової культури юриста та її роль у розвитку правової культури суспільства. Професійна деформація. Правовий нігілізм. Проблеми формування правової культури майбутніх юристів.

Моральна культура – єдність внутрішньої та зовнішньої культури. Моральна культура юриста як складова юридичної професії. Поняття та зміст моральної культури правника, її загальна характеристика. Структура та функції моральної культури правника. Моральна культура юриста та його моральні якості: проблеми формування.

Етична сторона діяльності юриста. Етична культура юриста: поняття та структура. Загальна характеристика змісту етичної культури фахівця юридичної сфери. Основні положення правил етикету, які складають зміст етичної культури юриста.

Тема 7. Професійно-правова відповідальність юриста

Відповідальність як показник компетентності та професіоналізму майбутнього фахівця-юриста. Поняття, сутність і структура професійної відповідальності. Підстави виникнення професійної відповідальності.

Загальна відповідальність юриста. Моральна відповідальність юриста, умови її настання. Юридична відповідальність юриста: кримінальна, адміністративна, дисциплінарна. Дисциплінарна

відповідальність як одна із видів юридичної відповідальності юриста. Дисциплінарна відповідальність юриста: види та механізми застосування. Дисциплінарні стягнення, які застосовуються до юриста за вчинення дисциплінарного проступку. Попередження та догана. Звільнення як захід дисциплінарного стягнення. Порядок застосування дисциплінарних стягнень.

Професійна відповідальність адвоката. Особливості професійно-правової відповідальності нотаріуса. Дисциплінарна відповідальність судді: поняття, порядок і підстави притягнення. Відповідальність юрисконсульта за невиконання або неякісне чи неналежне виконання своїх посадових обов'язків. Юридична відповідальність працівників прокуратури України. Підстави та порядок притягнення поліцейського до відповідальності.

Модуль 2.

Види юридичної діяльності

Тема 8. Адвокатська діяльність: загальна характеристика

Поняття та завдання адвокатури в Україні, її роль у суспільному житті. Набуття права на заняття адвокатською діяльністю. Основні вимоги до набуття статусу адвоката. Професіограма адвоката. Професійні права та обов'язки адвоката в Україні. Види адвокатської діяльності. Організаційні форми адвокатської діяльності. Індивідуальна адвокатська практика. Колегіальна адвокатська практика. Адвокатське бюро та адвокатське об'єднання.

Правові підстави і порядок зупинення та припинення права на заняття адвокатською діяльністю. Вимоги щодо несумісності з діяльністю адвоката. Поновлення права на заняття адвокатською діяльністю. Система гарантій адвокатської діяльності.

Органи адвокатського самоврядування. Засади та завдання адвокатського самоврядування. Організаційні форми адвокатського самоврядування.

Правовий статус помічника адвоката: права та обов'язки. Вимоги до набуття статусу помічника адвоката. Організаційні форми праці помічника адвоката.

Тема 9. Професійна діяльність нотаріуса

Поняття нотаріальної діяльності. Статус нотаріуса та загальні положення нотаріальної діяльності в Україні. Вимоги до осіб, які претендують на зайняття посади нотаріуса. Професіограма нотаріуса.

Присяга нотаріуса. Права та обов'язки нотаріуса. Підвищення кваліфікації нотаріусів. Помічник нотаріуса.

Організація нотаріальної діяльності. Форми здійснення нотаріальної діяльності: державна та приватна. Організація роботи державних нотаріальних контор. Реєстрація приватної нотаріальної діяльності. Загальний порядок вчинення нотаріальних дій. Нотаріальні дії, що вчиняють нотаріуси. Органи і особи, які вчиняють нотаріальні дії. Порядок зупинення нотаріальної діяльності. Підстави та порядок припинення нотаріальної діяльності.

Нотаріальна таємниця. Гарантії нотаріальної діяльності. Обмеження у праві вчинення нотаріальних дій.

Професійне самоврядування нотаріусів. Нотаріальна палата України: засади, мета та повноваження.

Питання деонтології в діяльності нотаріальних органів. Правила професійної етики нотаріусів України.

Тема 10. Загальна характеристика суддівської діяльності

Діяльність судді як окремий напрям практичної діяльності юристів. Поняття та ознаки суддівської діяльності. Зміст професійної діяльності судді. Функціональні аспекти суддівської діяльності. Соціальний аспект суддівської діяльності. Комунікативний аспект суддівської діяльності. Організаційний аспект суддівської діяльності. Основні дії суддівської діяльності, їх характеристика. Основні завдання, які вирішуються у ході здійснення суддівської діяльності.

Суддя як носій судової влади. Вимоги до кандидатів у судді. Додаткові вимоги до окремих категорій суддів. Професіограма судді. Поняття та зміст правового статусу судді. Незалежність суддів як невід'ємна складова їхнього статусу. Недоторканність та імунітет судді. Обрання суддів і порядок призначення на посаду судді. Підстави припинення суддівських повноважень. Підстави і процедура звільнення судді з посади. Принципи професійної діяльності суддів. Поняття та сутність принципу незалежності суддів. Принцип недоторканності суддів.

Поняття та види юридичної відповідальності суддів. Дисциплінарна відповідальність суддів: підстави, порядок притягнення, стягнення. Особливості притягнення судді до кримінальної відповідальності.

Етичні засади здійснення суддівської діяльності. Правила етичної поведінки суддів. Кодекс суддівської етики. Порушення правил

суддівської етики як підстава для притягнення до дисциплінарної відповідальності. Міжнародні стандарти суддівської етики.

Тема 11. Поняття, структура та зміст професійної діяльності юрисконсульта

Професійна діяльність юрисконсульта: теоретичні засади. Професія юрисконсульта, її загальна характеристика. Юрист і юрисконсульт: спільне та відмінне. Юридична консультативна діяльність як різновид юридичної діяльності. Мета здійснення і результат професійної діяльності юрисконсульта. Структура та зміст професійної діяльності юрисконсульта.

Функціональні повноваження юрисконсульта, які визначають сферу його професійної діяльності. Права та обов'язки юрисконсульта підприємства, установи, організації. Особливості та специфіка професійної діяльності юрисконсульта. Основні напрями роботи юрисконсульта підприємства, установи або організації. Правове забезпечення діяльності підприємства, установи або організації як один із основних напрямів роботи юрисконсульта. Участь юрисконсульта (юридичної служби) в організації правової роботи. Ведення договірної роботи: порядок її виконання, участь юрисконсульта. Роль юрисконсульта у виконанні претензійно-позовної роботи підприємства (установи, організації). Складання документації правової характеру та її перевірка на відповідність діючому законодавству.

Професіограма юрисконсульта. Професійно-особисті якості юрисконсульта. Освітньо-кваліфікаційні вимоги, що висуваються до юрисконсульта. Моральна культура та моральні якості юрисконсульта. Етика професійної поведінки працівника юридичної служби (юрисконсульта) організації або установи.

Відповідальність юрисконсульта за невиконання чи неналежне виконання професійних обов'язків. Професійна (дисциплінарна) відповідальність юрисконсульта. Порядок притягнення до дисциплінарної відповідальності юрисконсульта.

Юридична служба як організатор правової роботи на підприємствах, в установах і організаціях. Організація юридичної служби на підприємстві. Основні завдання та функції юридичної служби підприємства (установи, організації). Правовий статус працівників юридичної служби та кваліфікаційні вимоги до них. Взаємодія юридичної служби з іншими структурними підрозділами організаційної структури.

Тема 12. Прокурорська діяльність у системі юридичної діяльності

Прокурорська діяльність як вид юридичної практичної діяльності. Специфіка прокурорського виду діяльності. Прокурор: поняття, статус, повноваження. Кваліфікаційні вимоги до кандидатів на посаду прокурора. Професіограма прокурора. Права та обов'язки прокурора. Повноваження прокурора в кримінальному провадженні.

Поняття та функції прокуратури. Напрями діяльності прокуратури. Здійснення контрольно-наглядових функцій прокуратурою. Прокурорський нагляд як форма діяльності органів прокуратури. Сутність, мета і завдання прокурорського нагляду. Додержання законів та утвердження верховенства права як основне завдання прокурорського нагляду.

Основні принципи професійної етики прокурорів. Гарантії незалежності прокурора. Кодекс професійної етики та поведінки прокурорів. Основні вимоги до професійної поведінки прокурорів. Основні вимоги до позаслужбової поведінки прокурорів. Моральні якості прокурора. Правова та моральна культура прокурора. Психологічні аспекти роботи прокурора.

Порядок призначення на посаду прокурора. Відповідальність прокурора за незаконні рішення, дії чи бездіяльність. Дисциплінарна відповідальність прокурора: поняття, підстави для притягнення. Дисциплінарне провадження щодо прокурора: поняття, етапи, особливості. Порядок звільнення прокурора з адміністративної посади.

Тема 13. Правоохоронна діяльність як окремий вид юридичної діяльності

Поняття, ознаки та види правоохоронної діяльності. Мета та принципи правоохоронної діяльності. Сутність правоохоронної діяльності. Основні функції правоохоронної діяльності. Конституційний контроль. Правосуддя. Організаційне забезпечення діяльності судів. Прокурорська діяльність. Запобігання, виявлення і розслідування кримінальних правопорушень. Надання юридичної допомоги юридичним та фізичним особам.

Правоохоронні органи: поняття, види, суб'єкти. Зміст і особливості служби в правоохоронних органах. Система правоохоронних органів в Україні. Завдання та основні функції правоохоронних органів України. Органи, які забезпечують безпеку: їх права та обов'язки. Роль і місце правоохоронних органів спеціального призначення.

Органи внутрішніх справ як один із основних елементів системи правоохоронних органів України. Національна поліція в системі правоохоронних органів. Взаємодія правоохоронних органів з іншими державними органами.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України : прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30 (23. 07. 96). Ст. 141.
2. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. *Відомості Верховної Ради України*. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
3. Господарський процесуальний кодекс України від 6 листопада 1991 р. *Відомості Верховної Ради України*. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12>.
4. Кодекс адміністративного судочинства України від 6 липня 2005 р. *Відомості Верховної Ради України*. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>.
5. Кодекс законів про працю України від 10 грудня 1971 р. № 322-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08>.
6. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 р. *Відомості Верховної Ради України*. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.
7. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. *Відомості Верховної Ради України*. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
8. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 р. *Відомості Верховної Ради України*. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.
9. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України від 5 липня 2012 р. № 5076-VI. *Відомості Верховної Ради України*. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>.
10. Про безоплатну правову допомогу : Закон України від 2 червня 2011 р. № 3460-VI. *Відомості Верховної Ради України*. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17>.
11. Про вищу освіту : Закон України від 1 липня 2014 р. № 1556-VII. *Відомості Верховної Ради України*. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
12. Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів : Закон України від 23 грудня 1993 р. № 3781-XII. *Відомості*

Верховної Ради України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3781-12>.

13. Про наукову і науково-технічну діяльність : Закон України від 26 листопада 2015 р. № 848-VIII. *Відомості Верховної Ради України.* URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19>.

14. Про Національну поліцію : Закон України від 2 липня 2015 р. № 580-VIII. *Відомості Верховної Ради України.* URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.

15. Про нотаріат : Закон України від 2 вересня 1993 р. № 3425-XII. *Відомості Верховної Ради України.* URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12>.

16. Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів : Закон України від 2 червня 2016 р. № 1403-VIII. *Відомості Верховної Ради України.* URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1403-19>.

17. Про освіту : Закон України від 5 вересня 2017 р. № 2145-VIII. *Відомості Верховної Ради України.* URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.

18. Про прокуратуру : Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1697-VII. *Відомості Верховної Ради України.* URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>.

19. Про Службу безпеки України : Закон України від 25 березня 1992 р. № 2229-XII. *Відомості Верховної Ради України.* URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-12>.

20. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 2 червня 2016 р. № 1402-VIII. *Відомості Верховної Ради України.* URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>.

21. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. *Відомості Верховної Ради України.* URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.

22. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 р. *Відомості Верховної Ради України.* URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>.

23. Питання оплати послуг та відшкодування витрат адвокатів, які надають безоплатну вторинну правову допомогу : постанова Кабінету Міністрів України від 17 вересня 2014 р. № 465. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/465-2014-%D0%BF>.

24. Про затвердження Загального положення про юридичну службу міністерства, іншого органу виконавчої влади, державного підприємства, установи та організації : постанова Кабінету Міністрів

України від 26 листопада 2008 р. № 1040. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1040-2008-%D0%BF>.

25. Про затвердження Положення про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату : постанова Кабінету Міністрів України від 31 серпня 2011 р. № 923. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/923-2011-%D0%BF>.

26. Про розмір плати за видачу свідоцтва про право на зайняття нотаріальною діяльністю : постанова Кабінету Міністрів України від 22 лютого 1994 р. № 102. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/102-94-%D0%BF>.

27. Про впорядкування відносин з проставлення апостиля та підготовки документів для їх консульської легалізації : наказ Міністерства юстиції України від 11 листопада 2015 р. № 2268/5. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1419-15>.

28. Про затвердження Положення про державний нотаріальний архів : наказ Міністерства юстиції України від 18 травня 2009 р. № 870/5. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0443-09>.

29. Про затвердження Положення про порядок реєстрації приватної нотаріальної діяльності та заміщення приватного нотаріуса : наказ Міністерства юстиції України від 22 березня 2011 р. № 388/19126. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0388-11>.

30. Про затвердження Положення про порядок учинення нотаріальних дій в дипломатичних представництвах та консульських установах України : наказ Міністерства юстиції України, Міністерства закордонних справ України від 27 грудня 2004 р. № 142/5/310. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1649-04>.

31. Про затвердження Порядку видачі свідоцтва про право на зайняття нотаріальною діяльністю : наказ Міністерства юстиції України від 11 липня 2012 р. № 1043/5. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1170-12>.

32. Про затвердження Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України : наказ Міністерства юстиції України від 22 лютого 2012 р. № 296/5. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0282-12>.

33. Про затвердження Порядку допуску осіб до складання кваліфікаційного іспиту та проведення кваліфікаційного іспиту Вищою кваліфікаційною комісією нотаріату : наказ Міністерства юстиції України від 28 липня 2011 р. № 1905/5. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0926-11>.

34. Про затвердження Порядку підвищення кваліфікації нотаріусів, консультантів державних нотаріальних контор, державних нотаріальних архівів, помічників приватних нотаріусів : наказ Міністерства юстиції України від 28 серпня 2014 р. № 1422/5. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1046-14>.

35. Про затвердження Порядку проведення перевірки організації роботи державних нотаріальних контор, державних нотаріальних архівів, організації нотаріальної діяльності приватних нотаріусів, дотримання державними і приватними нотаріусами порядку вчинення нотаріальних дій та виконання правил нотаріального діловодства : наказ Міністерства юстиції України від 17 лютого 2014 р. № 357/5. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0298-14>.

36. Про затвердження Правил ведення нотаріального діловодства : наказ Міністерства юстиції України від 22 грудня 2010 р. № 3253/5. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1318-10>.

37. Про затвердження Правил професійної етики нотаріусів України : наказ Міністерства юстиції України від 7 червня 2021 р. № 2039/5. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0759-21>.

38. Положення про організацію та порядок проходження стажування для отримання особою свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю : рішення Ради адвокатів України від 1 червня 2018 р. № 80. URL : https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/pologennya/2020-11-17-polozhennya-121_5fc64e07e0a02.pdf.

39. Положення про помічника адвоката : рішення Ради адвокатів України від 25 вересня 2015 р. № 113. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr113871-15>.

40. Положення про Раду адвокатів України : затв. Установчим З'їздом адвокатів України від 17 листопада 2012 р. URL : <https://unba.org.ua/assets/uploads/legislations/pologennya/2014.04.26-27-pologennya-pro-rau-pazy.pdf>.

41. Порядок допуску до складення кваліфікаційного іспиту, порядок складення кваліфікаційного іспиту та методика оцінювання результатів складення кваліфікаційного іспиту для набуття права на заняття адвокатською діяльністю в Україні : рішення Ради адвокатів України від 17 грудня 2013 р. № 270. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr270871-13>.

42. Порядок підвищення кваліфікації адвокатів України : рішення Ради адвокатів України від 3 липня 2021 р. № 63. URL :

https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/poryadki/2021-07-03-poryadki-63_60f53b3b70d63.pdf.

43. Правила адвокатської етики : затв. Звітно-виборним з'їздом адвокатів України 9 червня 2017 р. URL : https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/pravila/2017-06-09-pravila-2017_596f00dda53cd.pdf.

44. Про затвердження Кодексу суддівської етики : рішення XI (чергового) з'їзду суддів України від 22 лютого 2013 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001415-13>.

45. Регламент кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури : рішення Ради адвокатів України від 16 лютого 2013 р. № 77. URL : <https://unba.org.ua/assets/uploads/legislations/reglamenti/reglament-kdka.pdf>.

Основні рекомендовані джерела інформації:

46. Гусарєв С. Д. Юридична деонтологія (Основи юридичної діяльності) : навч. посіб. / С. Д. Гусарєв, О. Д. Тихомиров. 3-тє вид., перероб. і доп. Київ : Знання, 2008. 495 с.

47. Сливка С. С. Юридична деонтологія : підручник. Київ : Атіка ; Харків : Право, 2015. 296 с.

48. Юридична деонтологія : навч. посібник / М. М. Пендюра, О. В. Дручек; МВС України, НАВС. Київ, 2015. 304 с.

49. Юридична деонтологія : навчальний посібник / А. В. Молдован, К. Р. Добкіна, Є. М. Ключєва. Київ : Алерта, 2016. 224 с.

50. Юридична деонтологія : підручник / С. П. Погребняк, О. О. Уварова, Г. О. Христова та ін.; за заг. ред. О. В. Петришина. Харків : Право, 2014. 248 с.

51. Юридична деонтологія. Від навчання до практики : навч. посіб. / [Л. В. Радовецька, С. П. Ляковська, О. О. Тихомиров та ін.]. Київ : видавничий дім «Кондор», 2019. 296 с.

Додаткові рекомендовані джерела інформації:

52. Адвокатура України : підручник / М. А. Погорєцький, О. Г. Яновська. Київ : Юрінком Інтер, 2014. 368 с.

53. Бандурка О. М. Професійна етика працівників органів внутрішніх справ : підручник / О. М. Бандурка. Харків : Вид-во НУВС, 2001. 220 с.

54. Бандурка О. М., Скакун О. Ф. Юридична деонтологія : підручник. Харків : Вид-во НУВС, 2008. 336 с.
55. Богатирьов І. Г. Юридична деонтологія / І. Г. Богатирьов, П. В. Макушев, В. М. Торяник. Харків : Харків юридичний, 2009. 212 с.
56. Бойл Ф. Організація професійної діяльності юриста. Теорія і практика / Ф. Бойл, Д. Каппс, Ф. Плауден. Київ : Знання, 2006. 478 с.
57. Бралатан В. П. Професійна етика: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. П. Бралатан, Л. В. Гуцаленко, Н. Г. Зdirко; Вінниц. держ. аграр.ун-т. Київ : Центр учбової л-ри, 2011. 251 с.
58. Ведерніков Ю. А. Юридична деонтологія / Ю. А. Ведерніков, С. О. Кульбач, А. М. Кучук. Дніпропетровськ : Вид-во «Свідлер А.Л.», 2011. 206 с.
59. Висильєв Г. Ю. Конфліктологія : підруч. для студ. вищ. навч. закл. юрид. спец. / Г. Ю. Васильєв, Л. М. Герасіна, Н. П. Осіпова, М. І. Панов, Ю. М. Розенфельд; Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого. Харків : Право, 2002. 256 с.
60. Глушков В. О. Судові та правоохоронні органи України : навч. посіб. / В. О. Глушков, С. А. Кузьмін, В. В. Михайленко. Київ : Дакор, 2013. 376 с.
61. Гребеньков Г. Ф. Юридична етика : навч. посіб. / Г. Ф. Гребеньков, Д. П. Фіолевський. Київ : Алерта, 2004. 209 с.
62. Гусарєв С. Д. Юридична деонтологія : навч. посібник / С. Д. Гусарєв, О. М. Карпов ; Національна академія внутрішніх справ України. Київ, 1998. 156 с.
63. Дякович М. М. Нотаріальне право України: навч. посіб. Київ : Алерта; КНТ; ЦУЛ, 2009. 686 с.
64. Загальна теорія права : підручник / За заг. ред. М. І. Козюбри. Київ : Ваіте, 2015. 392 с.
65. Каркач П. М. Функції прокуратури України : навч. посіб. / П. М. Каркач ; Нац. юрид. ун-т ім. Я. Мудрого. Харків : Право, 2015. 248 с.
66. Кацавець Р. С. Основи правової культури юриста : навч. посіб. Київ : Алерта, 2017. 132 с.
67. Кацавець Р. С. Юридична деонтологія : навч. посіб. Київ : Алерта, 2016. 126 с.
68. Кваліфікаційний іспит адвоката: доступ до майбутньої професії: усний іспит: навч. посіб./ за ред. проф. О. П. Кучинської, М. А. Погорецького, О. Г. Яновської. Київ : Алерта, 2017. 864 с.

69. Козляковський П. А. Етика. Етика права. Етика юридичної діяльності: навч. посіб. / Козляковський П. А., Козляковський А. П. Миколаїв : Дизайн і поліграфія, 2012. 398 с.
70. Конфліктологія : навч. посіб. / Л. М. Герасіна, М. П. Требін, В. Д. Воднік та ін. Харків : Право, 2012. 128 с.
71. Косюта М. В. Прокуратура України : навч. посіб. / М. В. Косюта. 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ : Знання, 2010. 404 с.
72. Лапкін А. В. Організація судових та правоохоронних органів України : навч. посіб. у схемах. Харків : Право, 2016. 168 с.
73. Лозовой В. О. Професійна етика юриста / В. О. Лозовий, О. В. Петришин. Харків : Право, 2004. 176 с.
74. Михайленко О. Р. Прокуратура України: підручник. Київ : Юрінком Інтер, 2011. 336 с.
75. Молдаван А. В. Юридична деонтологія : навч. посібник / А. В. Молдаван, Л. С. Богдан. Київ : Алерта, 2014. 222 с.
76. Молдован В. В. Судоустрій України : навч. посіб. / В. В. Молдован, С. М. Мельник ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. 4-те вид., переробл. та допов. Київ : Алерта, 2013. 280 с.
77. Нотаріат в Україні : підручник / В. В. Комаров, В. В. Баранкова. Харків : Право, 2012. 384 с.
78. Нотаріат України: навч. посіб. / О. В. Сердюченко, Ю. О. Мосенко; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. Київ : КНТЕУ, 2014. 199 с.
79. Організація роботи адвокатури в Україні : навч. посіб. / Т. Б. Вільчик, О. М. Овчаренко, А. В. Іванцова та ін.; за заг. ред. І. Є. Марочкіна. Харків : Право, 2014.
80. Організація судових та правоохоронних органів : підруч. для студентів юрид. спец. вищ. навч. закл. / І. Є. Марочкін, Н. В. Сібільова, В. П. Тихий та ін.; за ред. І. Є. Марочкіна і Н. В. Сібільової. 2-е вид., переробл. і доповн. Харків : Одиссей, 2011. 376 с.
81. Організація судових та правоохоронних органів : підручник / [Марочкін І. Є. та ін.] ; за ред. проф. І. Є. Марочкіна ; Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого». Харків : Право, 2013. 445 с.
82. Осауленко О. І. Юридична деонтологія : навч. посіб. Київ : Істина, 2008. 224 с.
83. Основи адвокатури та адвокатської діяльності (Навч. посібник для підготовки до комплексного іспиту) / І. Назаров, Т. Вільчик, О. Овчаренко. Харків : Право, 2019. 351 с.

84. Професійна етика юриста: підручник / [В. С. Бліхар та ін.; за ред. проф. В. С. Бліхара]; Львів. держ. ун-т внутр. справ. Львів; Хмельницький : Хмельниц. ун-т упр. та права, 2016. 357 с.
85. Свиридюк Н. П. Юридична деонтологія : навч.-метод. посіб. Київ : Хай-Тек-Прес, 2012. 336с.
86. Скакун О. Ф. Юридична деонтологія : [підруч. для ВНЗ] / О. Ф. Скакун. Харків : Еспада, 2008. 390 с.
87. Судові та правоохоронні органи (у схемах і таблицях) : навчальний посібник / М. М. Бурбика, М. С. Уткіна. Суми : Сумський державний університет, 2016. 123 с.
88. Судоустрій України: підручник / С. В. Ківалов, Ю. Є. Полянський, М. В. Косюта, В. В. Долежан; за ред. С. В. Ківалова. Київ : Юрінком Інтер, 2011. 384 с.
89. Українське нотаріальне право : навч. посіб. / М. С. Долинська. Київ : Юрінком Інтер, 2015. 243 с.
90. Фурса С. Я. Нотаріат України: Книга 1. Організація нотаріату з практикумом : підручник в трьох книгах 3-те вид., допов. і переробл. Київ : Альтера, 2015. 484 с.
91. Шкарупа В. К. Адвокатура України : навч. посіб. / В. К. Шкарупа, О. В. Філонов, А. М. Титов, Ю. Я. Кінаш. 2-ге вид., виправл. Київ : Знання, 2008. 398 с.
92. Шкарупа В. К. Професійна діяльність юриста : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. К. Шкарупа [та ін.] ; Державна податкова адміністрація України, Національний ун-т держ. податкової служби України. Ірпінь : Національний ун-т ДПС України, 2009. 172 с.
93. Шмоткін О. В. Юридична деонтологія : підручник / О. В. Шмоткін. Київ : Основа, 1995. 345 с.
94. Юридична деонтологія : навч. посіб. для підготовки до іспитів / І. В. Тетарчук. Київ, 2018. 158 с.
95. Юридична деонтологія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / [А. Є. Шевченко та ін.]. Донецьк : Юго-Восток, 2013. 338 с.
96. Юридична деонтологія : навчальний посібник / І. Г. Богатирьов, П. В. Макушев, В. М. Торяник. Харків : Харків юридичний, 2009. 212 с.
97. Юридична деонтологія : посіб. для підгот. до заліків та іспитів / О. В. Петришин, О. В. Зінченко. Харків : Право, 2018. 84 с.